SPOTKANIE INFORMACYJNE

Zapewnij bezpieczeństwo informacji stosując międzynarodowe standardy wynikające z norm ISO 27001

16 czerwca 2016
Warszawa Centrum Szkoleniowo-Konferencyjne JUPITER

Prelekcja: **Wybrane aspekty bezpieczeństwa informacji – ochrona danych osobowych”**

Prelegent: **Robert Radko**

Agenda:

Zmiany w prawie ochrony danych osobowych wprowadzone tzw. „Ustawą 500+”

Wybrane zmiany i Nowości wprowadzone przez RODO czyli „Jak przygotować się do zmian w przepisach prawa ochrony danych osobowych w zawiązku z wejściem w życie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)”

Jakie zmiany UODO w związku z nowelizacją 500+ ?

- Zmienia się podejście do definicji Administratora danych osobowych
- Wyłącza się obowiązek umownego powierzania zbiorów danych osobowych pomiędzy podmiotami administracji publicznej

ADO w kontekście 500+ (przyczyna zmian)

Pismo Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zgłaszające uwagi do projektu tzw. „ustawy 500+” FS4.021.48.2015/3a.856.CWS.15

II. Ponadto proponuję w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 1182 ze zm.) wprowadzić następujące zmiany:

- w art. 23 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w następującym brzmieniu:
  „2a. Podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 1, uważa się za jednego administratora danych, jeżeli przetwarzanie danych służy temu samemu interesowi publicznemu.”
- w art. 31 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w następującym brzmieniu:
  „ust. 2a. Nie wymaga zawarcia umowy między administratorem a podmiotem, o którym mowa w ust. 1, powierzenie przetwarzania danych, w tym przekazywanie danych, jeżeli ma miejsce między podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 1.”

Nowa regulacja wprowadza kolejne świadczenie oparte o powielany model świadczeń rodzinnych i społecznych. Wiele spośród dotychczas istniejących w systemie polityki rodzinnej i społecznej usług przenika się. Wiele wypłacanych świadczeń jest wzajemnie powiązanych (np. kryteria dochodowe, czy wymagany określony status beneficjenta świadczeń). Aktualnie obowiązujące uregulowania prawne w dużej mierze ograniczają możliwości wymiany danych między instytucjami obszaru rynku pracy i polityki społecznej – głównie z uwagi na ochronę danych osobowych i brak odpowiednich

ADO w kontekście 500+ (przyczyna zmian)

uregulowań (lub niekorzystną interpretację istniejących) w ustawach szczegółowych. Mamy do czynienia z różnymi bazami danych, posiadającymi różnych Administratorów Danych Osobowych – co stanowi dużą przeszkodę w integracji informacji o kliencie korzystającym z różnych usług rynku pracy i polityki społecznej.

Instytucje realizujące różne programy tylko w ograniczonym zakresie wymieniają między sobą dane o swoich beneficjentach (Powiatowe Urzędy Pracy, Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej, Centrum Świadczeń Społecznych), funkcjonują w oparciu o dedykowane porozumienia administracyjne między instytucjami, regulujące cel i zakres współdziałania, w tym udostępniania danych. Instytucje te – posiadając własne bazy danych klientów, własne uregulowania dotyczące celu i zakresu przetwarzania danych, pełniąc jednocześnie rolę administratorów baz danych dla swoich baz danych – wymieniają między sobą dane tylko w uzasadnionych przypadkach. Podobnie wygląda tu współpraca z instytucjami zewnętrznymi (np. między Powiatowym Urzędem Pracy a Zakładem Ubezpieczeń Społecznych) – działanie w trybie wnioskowym. Tym samym nie jest możliwe sprawdzenie efektywności mechanizmu pomocowego, efektywności pomocy dla danego mieszkańca, ani wykrywanie nadużyć. Proponowana poprawka ma na celu wyeliminowanie tych bolączek i ułatwienie przekazywania danych między organami administracji publicznej.

Jakie zmiany wprowadza nowelizacja 500+?

Dwa typy administratorów danych:

- Należący do sektora prywatnego, którymi są podmioty decydujące o celach i środkach przetwarzania danych osobowych
- Należący do sektora publicznego, którymi są podmioty decydujące o celach i środkach przetwarzania danych osobowych, przy czym te podmioty uważa się za jednego administratora danych jeżeli przetwarzanie danych służy temu samemu interesowi publicznemu

Jeden ADO w administracji publicznej – jak to rozumieć? (1)

- **Jeden „zbiorowy” ADO, jeżeli przetwarzanie danych przez kilka organów „służy temu samemu interesowi publicznemu”**
  - Znajduje uznanie w ściśle językowej wykładni nowego brzmienia art. 23 ust. 2a UODO
  - Jest sprzeczne z Dyrektywą 95/46/WE i RODO (Rozporządzeniem 2016/679)
  - „proponowana poprawka ma na celu […] ułatwienie przekazywania danych między organami administracji publicznej” – nie mamy więc do czynienia z jednym zbiorowym administratorem (wykładnia autentyczna).

Jak taki zbiorowy administrator miałby działać?

Jeden ADO w administracji publicznej – jak to rozumieć? (2)

- **Kilka organów, będących jednocześnie administratorem tych samych danych, jeżeli przetwarzanie ich „służy temu samemu interesowi publicznemu”**
  - Zgodne z dyrektywą 95/46/WE i rozporządzeniem 2016/679 (RODO)
  - ADO nadal jest „organ”, a nie np. grupa organów – nie zmieniono samej definicji administratora danych w UODO
  - Zgodnie z celem który przyświecał autorom art. 38 „Ustawy 500+” (chyba…)

Problemy z interpretacją - przyczyny

- Pojęcie wspólnego administratora danych nie zostało nigdzie zdefiniowane
- Treść pojęcia interesu publicznego nie jest stała, zmienia się (np. w zależności od sytuacji politycznej, systemu wartości stosowanych w danym państwie)

Interes publiczny – wartości powszechnie uznawane za podstawowe i wspólne dla całego społeczeństwa (prof. Ciechanowicz – Prawo i polityka ochrony środowiska)

Dlaczego to takie ważne?

"Art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r. stanowiący, że organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa,

- Charakter zmian jest systemowy
- Przekazywanie danych osobowych pomiędzy kilkoma organami administracji publicznej, będącymi administratorami tych danych, nie będzie już uznawane za udostępnienie danych osobowych, jeżeli ci administratorzy przetwarzają dane dla tego samego interesu publicznego
- Przekazywanie danych może się odbywać bez ograniczenia do sytuacji, gdy przewidują to przepisy prawa stanowiące podstawę dla przetwarzania danych

Nie zmieniono przy tym zasady adekwatności danych

Powierzanie danych osobowych po zmianach „500+”

Kiedy ADO może powierzyć dane ?

	ADO ze sfery prawa prywatnego	ADO ze sfery prawa publicznego
Przyjmujący (procesor) ze sfery prawa prywatnego	Należy zawrzeć umowę powierzenia	Należy zawrzeć umowę powierzenia
Przyjmujący (procesor)ze sfery prawa publicznego	Należy zawrzeć umowę powierzenia	Brak obowiązku zawarcia umowy powierzenia

Wnioski i wątpliwości intepretacyjne

- Sprzeczne z dyrektywą 95/46/WE i rozporządzeniem 2016/679 (brak umowy)
- Skutkuje brakiem prawnego obowiązku zawierania jakiejkolwiek umowy w zakresie powierzenia przetwarzania danych pomiędzy podmiotami z sektora publicznego (brak umowy nie stanowi naruszenia przepisów o ochronie danych osobowych)
- Zgodnie z czysto językową wykładnią obowiązek zabezpieczenia danych dotyczy tylko podmiotów, które zawarły umowę na piśmie (rezultat tej wykładni niemożliwy do zaakceptowania ze względu na sprzeczność z przepisami dyrektywy 95/46/WE i rozporządzenia 2016/679).
- Co z nakazem ochrony danych przed udostępnieniem osobom nieupoważnionym, zabraniem przez osobę nieuprawnioną (kto jest uprawniony) ?
- Jak ustalić kto jest kim w procesie przetwarzania??

Jak „widzi” to GIODO?

(..) Dlatego, stojąc na straży właściwego, wysokiego, standardu ochrony danych osobowych w Rzeczypospolitej Polskiej, organ do spraw ochrony danych osobowych będzie interpretował, dodane przez art. 38 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, przepisy art. 23 ust. 2a oraz art. 31 ust. 2a ustawy o ochronie danych osobowych uwzględniając całokształt zaprezentowanych wyżej rozważań. Jednocześnie mając na względzie niezgodność konstrukcji prawnej przewidzianej w art. 23 ust. 2a z obowiązującym prawem europejskim Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych będzie dążył do zmiany tego aktu prawnego.

Źródło: http://www.giodo.gov.pl/560/id_art/9121/j/pl/

RODO

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)”

Wybrane Nowości i zmiany Wprowadzone przez RODO

Obowiązek określenia czasu przetwarzania danych

- Jeżeli czas przetwarzania definiuje przepis prawa, administrator nie musi dodatkowo go określać
- Jeżeli czas przetwarzania nie jest określony w przepisach, administrator musi określić mając na uwadze cel przetwarzania czas po którym będzie dane usuwał,
- Czas przetwarzania uwzględniany jest w tzw. obowiązku informacyjnym
- Czas przetwarzania jest dokumentowany (Rejestr).

Wybrane Nowości i zmiany Wprowadzone przez RODO

- Obowiązek uwzględnienia ochrony danych osobowych w fazie projektowania (privacy by design)
- Obowiązek wprowadzenia domyślnej ochrony danych osobowych (privacy by default)
- Obowiązek dokonywania oceny skutków planowanych operacji przetwarzania danych

Wybrane Nowości i zmiany Wprowadzone przez RODO

Obowiązek rejestrowania czynności przetwarzania danych

- Każdy administrator (…) prowadzą rejestr czynności przetwarzania danych osobowych, za które odpowiadają. W rejestrze tym zamieszcza się wszystkie następujące informacje:
  - (…) dane kontaktowe administratora (...)przedstawiciela administratora oraz DPO;
  - cele przetwarzania;
  - opis kategorii osób, których dane dotyczą, oraz kategorii danych osobowych;
  - kategorie odbiorców, którym dane osobowe zostały lub zostaną ujawnione (…);
  - (…) przekazania danych osobowych do państwa trzeciego lub organizacji międzynarodowej,
  - (…) planowane terminy usunięcia poszczególnych kategorii danych;
  - (…) jeżeli jest to możliwe, ogólny opis technicznych i organizacyjnych środków bezpieczeństwa,(…)
- Każdy podmiot przetwarzający (…) prowadzą rejestr (…), zawierający następujące informacje:
  - dane kontaktowe podmiotu przetwarzającego (…) oraz inspektora ochrony danych;
  - kategorie przetwarzań dokonywanych w imieniu każdego z administratorów;
  - przekazania danych osobowych do państwa trzeciego lub organizacji międzynarodowej
  - ogólny opis technicznych i organizacyjnych środków bezpieczeństwa

Wybrane Nowości i zmiany Wprowadzone przez RODO

Obowiązek rejestrowania czynności przetwarzania danych powstaje gdy administrator/podmiot przetwarzający:

- zatrudnia więcej niż 250 osób (bez względu na formę zatrudnienia)
- przetwarzanie może powodować ryzyko naruszenia praw lub wolności osób, których dane dotyczą,
- przetwarzanie nie ma charakteru sporadycznego
- przetwarzanie obejmuje szczególne kategorie danych osobowych,

Wybrane Nowości i zmiany Wprowadzone przez RODO

Obowiązek zgłaszania naruszenia ochrony danych osobowych (tak jak w telekomunikacji)

- w terminie 72 godzin po stwierdzeniu naruszenia – zgłasza je organowi nadzorczemu (…) chyba że jest mało prawdopodobne, by naruszenie to skutkowało ryzykiem naruszenia praw lub wolności osób fizycznych.
- Do zgłoszenia przekazanego organowi nadzorczemu po upływie 72 godzin dołącza się wyjaśnienie przyczyn opóźnienia.
- Administrator dokumentuje wszelkie naruszenia ochrony danych osobowych, w tym okoliczności naruszenia ochrony danych osobowych, jego skutki oraz podjęte działania zaradcze.

Wybrane Nowości i zmiany Wprowadzone przez RODO

Możliwość skonsultowania przetwarzania danych osobowych z organem nadzorczym.

- Jeżeli ocena skutków dla ochrony danych, wskaże, że przetwarzanie powodowałoby wysokie ryzyko, gdyby administrator nie zastosował środków w celu zminimalizowania tego ryzyka, to przed rozpoczęciem przetwarzania administrator konsultuje się z organem nadzorczym.

Wybrane Nowości i zmiany Wprowadzone przez RODO

Obowiązek informowania podmiotu danych

- Zmiana w obowiązku informacyjnym:
  - Dane kontaktowe Inspektora Ochrony Danych (DPO)
  - Podstawa prawna przetwarzania danych
  - Wyjaśnienie usprawiedliwionego celu
  - Zamiar przekazania danych do państwa trzeciego lub organizacji międzynarodowej
  - Okres przechowywania danych (lub kryteria jego ustalania)
  - Prawo cofnięcia zgody
  - Prawo wniesienia skargi do organu nadzorczego
  - Informacja o profilowaniu i automatycznych decyzjach

Wybrane Nowości i zmiany Wprowadzone przez RODO

Obowiązek ograniczenia przetwarzania danych

- W wyjątkowych okolicznościach ADO będzie miał obowiązek „zawieszenia” przetwarzania danych klienta (np. na czas rozstrzygnięcia sporu na przetwarzanie danych).
- Jak ? Np.. poprzez:
  - przeniesienie wybranych danych osobowych do innego systemu przetwarzania,
  - uniemożliwienie użytkownikom dostępu do wybranych danych, lub
  - czasowe usunięcie opublikowanych danych ze strony internetowej

Wybrane Nowości i zmiany Wprowadzone przez RODO

Obowiązek informowania o usunięciu, sprostowaniu lub ograniczeniu przetwarzania danych

- Właściciel danych będzie musiał zostać poinformowany w przypadku gdy dokonamy ww. operacji na jego danych
  - Sposób poinformowania nie wymaga zachowania formy pisemnej (dopuszczalna f. elektroniczna)

Wybrane Nowości i zmiany Wprowadzone przez RODO

Obowiązek zapewnienia środków technicznych i organizacyjnych aby zapewnić bezpieczeństwo danych osobowych – podejście od strony oceny ryzyka

- Administrator danych nie otrzyma jak dotychczas „Rozporządzenia" z opisem jaki zakres powinna zawierać np. dokumentacja, jakiej długości ma być hasło uwierzytelniające do systemu i jak często zmieniane. Nowe podejście wymaga od Administratora danych ciągłej identyfikacji ryzyk jakie mogą się zmaterializować w trakcie procesów przetwarzania danych i doboru odpowiednich zabezpieczeń.
- RODO premiuje systemy oparte na:
  - **Kodeksach dobrych praktyk** (opracowanych np. dla danej branży, zaakceptowanych przez organy nadzoru (GIODO).
  - **Certyfikacji przez akredytowane jednostki certyfikujące** (Akredytacji może udzielić organ nadzoru w UE i PL).

Wybrane Nowości i zmiany Wprowadzone przez RODO

Obowiązek/brak obowiązku wyznaczenia inspektora ochrony danych (DPO - Data Protection Officer, dawny ABI)

- RODO wprowadza obowiązkowość powołania DPO (Inspektora Ochrony Danych) w następujących przypadkach:
  - W każdym przypadku w podmiotach z sektora publicznego (wyjątek sądy w zakresie sprawowania wymiaru sprawiedliwości)
  - W niektórych przypadkach w podmiotach z sektora prywatnego
    - Gdy główna działalność (zasadnicze a nie poboczne czynności) polega na operacjach przetwarzania danych (…) na dużą skalę
    - Gdy przetwarza dane wrażliwe
  - DPO może być osoba:
    - ✓ Która ma odpowiednie kwalifikacje zawodowe, a w szczególności wiedzę fachową na temat prawa i praktyk w dziedzinie ochrony danych oraz umiejętności wypełniania zadań o których mowa w art. 39 (zabezpieczenia)
    - ✓ Ma pełną zdolność do czynności prawnych oraz korzysta z pełni praw publicznych
    - ✓ Posiada odpowiednią wiedzę w zakresie ochrony danych osobowych
    - ✓ Nie była karana za umyślne przestępstwo
- RODO wprowadza możliwość wprowadzenia DPO przez „grupę przedsiębiorców (o ile będzie z nim można nawiązać kontakt z każdej jednostki organizacyjnej
- Jeżeli ADO jest organem publicznym – dla kilku takich organów lub podmiotów można wyznaczyć – z uwzględnieniem ich struktury organizacyjnej i wielkości – jednego Inspektora Ochrony Danych

Wybrane Nowości i zmiany Wprowadzone przez RODO

Brak obowiązku rejestrowania zbiorów danych osobowych

- Obowiązek rejestracyjny zostaje całkowicie zniesiony (czy jest DPO czy go nie ma)
  - Nie oznacza to, że nie ma żadnych obowiązków dokumentacyjnych dla Administratora Danych (np. obowiązek prowadzenia dokumentacji operacji przetwarzania danych wymaga m.in. opisania zbiorów)

Wybrane Nowości i zmiany Wprowadzone przez RODO

Rozszerzone uprawnienia osoby, której dane dotyczą:

- Prawo do informacji
- Prawo dostępu do danych
- Prawo do sprostowania danych
- Prawo do ograniczenia przetwarzania danych
- Prawo do bycia zapomnianym
- Prawo do przenoszenia danych

r.radko@tz-c.pl

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ